

UKK – kopiointiluvasta ja tv-ohjelmien käyttöluvasta

1. Mitä oppilaitoksia Opetushallituksen sopimus koskee?

Opetushallitus on hankkinut kopiointiluvan ja tv-ohjelmien käyttöluvan varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetukseen, lukiokoulutukseen, maksuttomaan ammatilliseen perustutkintoon johtavaan koulutukseen sekä ensimmäistä kertaa kaikille taiteen perusopetuksen tuntiperusteisen valtiosuuden piirissä oleville oppilaitoksille 1.1.2021 alkaen. Aikaisemmin Opetushallituksen sopimuksen piirissä olivat taiteen perusopetuksesta ainoastaan valtiosuutta saavat musiikkioppilaitokset.

Ne oppilaitokset, jotka eivät kuulu Opetushallituksen sopimuksen piiriin, voivat hankkia kopiointiluvan suoraan [tekijänoikeusjärjestö Kopiostosta](#).

2. Saako kuorolaisille tai orkesterin jäsenille kopioida partituureja tai yksittäisiä stemmoja?

Pääsääntöisesti esiintyessä tulee esiintyjillä olla alkuperäiset nuotit. Kopiointilupa sallii kuoro-, yhtye- ja orkesterinuottien kopioimisen vain musiikin teoria-aineiden opetusta ja tutkimusta varten.

Kuitenkin kopiointiluvalla saa tehdä nuoteista harjoituskopiot, jos oppilaitoksella on hallussa jokaiselle esiintyvän ryhmän jäsenille originaalinuotit. Esitystilannetta varten saa kopioida myös välittömästi ennen esitystilannetta hävinneen tai tuhoutuneen nuotin sekä tehdä helpottavan apukopion esiintyjän hallussa olevasta alkuperäisestä nuottimateriaalista.

Kopiointiluvalla saa kopioida orkesterinuotista esitysmateriaaliin kuuluvan yksittäisen stemman, jos materiaali ei sisällä riittävää määrää stemmoja eikä kyseiseen materiaaliin ole hankittavissa stemmoja yksittäiskappaleena. Kopioitavien stemmojen määrä ei kuitenkaan saa ylittää $\frac{1}{4}$ alkuperäisen materiaalin stemmojen määrästä. Sama kopiointioikeus esittäväällä kokoonpanolla on nk. kaksoisstemmojen jakamiseksi esittäjille.

Tarkemmat kopiointiohjeet löydät [kopiointiluvan ehdoista](#) ja niiden liitteenä olevasta nuottien kopiointia koskevasta periaatteistosta.

3. Saako ilmaiseen käsiohjelmaan kopioida laulun sanoja tai nuotteja tai heijastaa ne valkokankaalle esim. yhteislaulua varten?

Tekijänoikeuslain 24 § antaa oikeuden kopioida laulun sanat kuulijoiden käytettäväksi painamalla, valokopioimalla tai muulla vastaavalla menetelmällä valmistettuun konserttiohjelmaan tai vastaavaan käsiohjelmaan silloin, kun sävellysteos esitetään tilaisuudessa tekstin kanssa. Tämä säännös ei mahdollista esimerkiksi yhteislauluvihkon tekemistä, vaan käsiohjelmaan painettavien laulujen tulee seurata kyseisen tilaisuuden kulkua ja siinä esitettäviä sävellysteoksia. Se ei myöskään mahdollista laulun sanojen tai nuottien heijastamista valkokankaalle tai näytölle eikä nuottien, kuvien tai muiden teosten kopioimista käsiohjelmaan.

Opetushallituksen hankkima kopiointilupa mahdollistaa laulun sanojen ja nuottien heijastamisen seinälle oppilaitoksen järjestämässä, maksuttomassa tilaisuudessa, jossa yleisönä on pääasiassa oppilaitoksen henkilökuntaa, oppilaita ja heidän läheisiään. Kopiointilupa mahdollistaa myös laulun

sanojen, nuottien, kuvien, tekstikatkelmien tms. kopioiminen osaksi käsiohjelmaa, jos tilaisuus on osa oppilaitoksen opetusta, esimerkiksi oppilaitoksen järjestämä kevät- tai joulujuhla.

Muissa tilanteissa ja tilaisuuksissa käsiohjelmaan tai vastaavaan laulun sanojen, nuottien, kuvien, runojen tai tekstikatkelmien kopioimiseen tai heijastamiseen seinälle tarvitaan tekijänoikeuden haltijan lupa.

4. Saako laulun sanoja monistaa tai heijastaa valkokankaalle musiikkiopiston toimintaan kuuluvalla hoivakotivierailulla?

Opetushallituksen hankkima lupa kattaa oppilaitoksen opetustoiminnan ja sellaiset opetukseen sisältyvät oppilaitoksen järjestämät maksuttomat tilaisuudet, joissa yleisönä on pääasiassa oppilaitoksen henkilökuntaa, oppilaita tai heidän läheisiään, esimerkiksi oppilaitoksen kevät- ja joulujuhlat ja normaalit oppilaskonsertit.

Kuntien hoivakodeilla ja palvelutaloilla on yleensä kunnan hankkima kopiointilupa, joka mahdollistaa kunnan toiminnassa, esimerkiksi palvelutalossa sen asukkaille järjestettävässä tilaisuudessa palvelutalon henkilökunnan puolesta laulun sanojen kopioimisen tai heijastamisen valkokankaalle. Yksityiset palvelutalot ja hoivakodit tai vastaavat eivät ole kuntasopimuksen piirissä.

5. Miksi vain YLE ja MTV ovat tv-ohjelmien käyttöluvassa mukana?

Tv-ohjelmien tallentamisesta ja käytöstä opetuksessa tulee sopia av-tekijöiden lisäksi myös tuotantoyhtiöiden ja lähettäjäyhtiöiden kanssa. Opetushallitus on tehnyt sopimuksen Kopioston lisäksi av-tuotantoyhtiöitä edustavan APFI ry:n kanssa sekä lähettäjäyhtiöistä Yleisradion ja MTV Oy:n kanssa. Tämän vuoksi sopimus kattaa ainoastaan Ylen TV1, TV2, Teema&Fem sekä MTV3-kanavat.

6. Tekijänoikeuslaki sallii ei-ansiotarkoituksessa tapahtuvassa opetustoiminnassa oppilaan ja opettajan esittämän teoksen tallentamisen tilapäistä käyttöä varten. Tulkitaanko kaikki taiteen perusopetusta antavat oppilaitokset ansiotarkoituksessa toimiviksi, jolloin esimerkiksi ei ole mahdollista tallentaa oppilaan soittoa tai muuta esitystä tilapäisesti?

Tekijänoikeuslain rajoitussäännöksiä, jollainen tämä oppilaan tai opettajan esityksen tilapäisen tallentamisen sallima lainsäädännös on, tulee tulkita aina suppeasti. Tekijänoikeuslaki sallii teoksen esityksen tallentamisen tilapäistä käyttöä varten ainoastaan ei-kaupallisessa opetustoiminnassa. Se, millainen opetustoiminta on kaupallista tai ansiotarkoituksessa harjoitettavaa, on tulkinnanvaraista erityisesti niissä tilanteissa, joissa toimintaa ei harjoiteta voiton tavoittelemiseksi. Kahdessa tanssioppilaitoksia koskevassa tekijänoikeusneuvoston lausunnossa on otettu kantaa ansiotarkoituksessa harjoitettavaan opetustoimintaan.

Tekijänoikeusneuvosto totesi [lausunnossaan 1998:10](#), että muukin kuin taloudelliseen voittoon tai muuhun välittömään taloudelliseen etuun tähtäävä toiminta voi olla ansiotarkoituksessa tapahtuvaa toimintaa. Tekijänoikeusneuvosto totesi kuitenkin, että opetustoiminnan maksullisuus ei kuitenkaan sellaisenaan tee toimintaa ansiotarkoituksena harjoitettavaksi.

Toisessa [lausunnossaan 2000:11](#) tekijänoikeusneuvosto on todennut, että vaikka oppilaitoksen toimintaa ei harjoitettukaan taloudellisen voiton tavoittelemiseksi, oli siinä normaaliin liiketoimintaan liittyviä piirteitä, koska oppilaitoksen pääasiallinen rahoituksen lähde oli oppilailta ja heidän vanhemmiltaan perittävät maksut ja julkisen rahoituksen osuus on vähäinen.

Oppilaitosten hankkimilla musiikin käyttöluvilla ja oppilailta pyydettävillä kuvausluvilla voidaan mahdollistaa oppilaiden esitysten tallenteiden tekeminen.

7. Jos tekijänoikeutta ei enää ole voimassa (esim. Shakespeare), niin saako myöhempiä käännöksiä vapaasti käyttää?

Myös kääntäjä saa tekijänoikeuden käännökselleen, jos käännös on riittävän itsenäinen ja omaperäinen. Jos toisen teoksesta haluaa tehdä käännöksen, tarvitsee siihen alkuperäisen teoksen tekijän luvan. Jos alkuperäinen teos ei ole enää tekijänoikeuden suojan piirissä, saa sen kääntää ilman tekijän lupaa. Käännöksen käyttöön tarvitaan tekijänoikeudenhaltijan lupa, vaikka alkuperäisen teoksen tekijänoikeus olisikin jo päätynyt.

8. Onko sellainen nuottijulkaisu, jossa säveltäjän osalta suoja-aika on kulunut umpeen, mutta kyseessä on uusi julkaisu (esim. kriittinen editio vanhoista) tai kokoelma, johon on koottu vanhoja teoksia, tekijänoikeuden piirissä?

Sävellysteoksen tekijänoikeus on voimassa 70 vuotta tekijän kuolinvuoden päättymisen jälkeen. Sävellysteoksessa on usein useita eri tekijöitä (säveltäjä, sanoittaja ja sovittaja). Tekijänoikeuden suoja-aika lasketaan viimeiseksi kuolleen tekijän kuolinvuodesta. Tekijänoikeudesta vapaaseen sävellysteokseen on voitu tehdä uusi sovitus, jolloin tämä sovitettu versio saa oman suojan, joka on voimassa uudelleen sovituksen tehneen tekijän eliniän plus 70 vuotta hänen kuolinvuotensa päättymisestä.

Jos sävellysteoksen suoja-aika on päätynyt eikä kyse ole uudelleen sovitetusta versiosta, jonka suoja-aika olisi vielä voimassa, sellaista nuottia saa käyttää tekijänoikeuden estämättä.

9. Saako balettikoululuokan päättäjien striimauksesta tehty tallenne olla oppilaiden vanhempien nähtävissä esim. viikon ajan suoran live-lähetyksen lisäksi?

Se, saako esityksen livestriimauksesta tehtävän tallenteen jättää saataville live-lähetyksen jälkeen, riippuu siitä, millaiset käyttöluvat on hankittu musiikin osalta ja mitä on sovittu esiintyjien ja koreografian tekijän kanssa.

Tanssiesityksen striimaamisesta ja tallentamisesta tulee sopia tanssijoiden ja alaikäisten kohdalla heidän vanhempiensa kanssa sekä tanssikoreografian tehneen opettajan tai koreografian kanssa. Tällöin on hyvä sopia tallentamisen lisäksi myös siitä, missä ja kuinka kauan tallenne saa olla yleisön saatavilla.

Tämän lisäksi musiikin osalta riippuu, millainen lupa on hankittu Teostosta. Jos lupa kattaa ainoastaan live-lähetyksen, ei livestriimauksesta saa jättää tallennetta saataville ilman erillistä lupaa. Musiikin käyttöluvista somessa ja netissä löydät lisätietoa [Teoston verkkosivuilta](#).

Kannattaa selvittää omasta oppilaitoksesta, mitä teidän oppilaitoksellenne hankitut musiikin käyttöluvat sallivat.

10. Mitä voi tehdä, että YouTube ei keskeytä tai estä toistoa, kun mukana on tekijänoikeussuojattua musiikkia, jonka luvat ovat kunnossa?

Tähän on melko vähän tehtävissä. YouTube:ssa teosten valvonta perustuu automaattiseen toimintaan ja algoritmeihin. Joskus harmillisesti automaattinen esto kohdistuu myös sellaiseen musiikkiin, jonka osalta luvat ovat kunnossa.